

Oslo, 12.05.2024

Innspill fra Norsk Fjernvarme om utredning av virkemidler for karbonfangst fra industri og avfallsforbrenning

Norsk Fjernvarme representerer 50 selskaper innen produksjon og distribusjon av varme og kjøling, og 90 selskaper fra leverandørindustrien. Medlemmene står for over 90 % av fjernvarme-produksjonen i Norge.

På vegne av Norsk Fjernvarmes medlemmer som i dag driver avfallsforbrenningsanlegg, vil vi peke på noen konkrete punkter innledningsvis:

- Fjerne dagens avgift på avfallsforbrenningsanlegg eventuelt legge avgift på alt avfall også det som eksporteres ut av landet
- Innføre en omvendt avgift som premierer anleggene for fjerning av biogent CO₂
- Innføre en subsidieordning som sikrer en forutsigbar finansiering av karbonfangstprosjekter
- Avfallsforbrenningsanlegg er små utslippskilder sammenlignet med industrielle aktører og kan ikke konkurrere på pris i auksjoner. Støtte bør derfor primært gis ved direkte tildeling, subsidiært ved ulike auksjoner tilpasset utslippsstørrelse.
- Staten må ta en koordinerende rolle for infrastruktur og lagring av karbon, men dette må ikke hindre framdrift i prosjektene.

Utredningen peker på viktigheten av å få på plass subsidieringsordninger for å fremskynde utrulling av CO₂-håndtering fra industri og avfallsforbrenningsanlegg. Norsk Fjernvarme støtter dette og understreker at bransjen selv er svært opptatt av å gjøre miljøvennlige investeringer som Karbonfangst og lagring.

Det er viktig å peke på at avgiften som er innført på avfallsforbrenningsanleggene gjør det umulig for bransjen å gjøre nødvendige investeringer. Avgiften fører til at flere anlegge må legges ned eller selge driften. I tillegg blir det et økt omfang av eksport av avfall og dermed tap av lokal energi. EUs mål er å få en slutt på deponier og stoppe eksport av avfall for å dempe CO₂ utslipp. Norges særavgift som legges direkte på en påkrevd samfunnstjeneste, gjør at Norge går i motsatt retning av det EU anbefaler. Avgiften er det motsatte av en miljøavgift.

Formålet med avfallsforbrenning er å destruere utsortert restavfall som ikke kan, bør eller skal material gjenvinnes, og vil være en nødvendig tjeneste også i en mer sirkulær økonomi. I forbindelse med at Norge, som et av de første landene i verden, innførte et deponiforbud for restavfall i 2009, ble den norske forbrenningskapasiteten sterkt utvidet og behandler nå rundt to tredeler av alt norsk restavfall. Foruten svært strenge rensekra, er anleggene pålagt å gjenvinne mest mulig av overskuddsvarmen fra forbrenningen. Det har ført til at ca. 3 TWH overskuddsvarme fra avfallsforbrenning årlig utnyttes til fjernvarme i byene der anleggene er plassert, som er en dobling fra nivået da deponiforbudet ble innført. Overskuddsvarmen er en svært viktig ressurs for forsyningsikkerheten i energisystemet, ettersom den er tilgjengelig også den kaldeste dagen i året. Med dagens anstrengte situasjon i kraftnettet og et minkende

kraftoverskudd er dette et viktig poeng. Et bortfall av denne overskuddsvarmen vil måtte erstattes av andre mer kostbare alternativer slik som strøm, pellets eller bioolje.

Ettersom avgiften i vesentlig grad ikke lar seg legge på avfallskunden, men betales av forbrenningsanleggene, så tappes nå anleggene for verdifull egenkapital. Dette er spesielt kritisk for finansiering av CCUS, da dette er kostbare og tidkrevende aktiviteter, også i en planleggings- og testfase. Vi frykter nå at flere planlagte prosjekter legges på is.

I stedet for å gjøre noe med innretningen på avgiften, har Stortinget vedtatt regjeringens forslag om å heve avgiften på avfallsforbrenning til 882 kroner for hvert tonn fossil CO₂ som slippes ut. Vi frykter nå en nedbygging av norsk forbrenningskapasitet, ettersom avgiften fjerner lønnsomheten for anleggene. Det er begrenset hvor lenge selv kommunalt eide anlegg kan drive med underskudd. Det er viktig å minne om at den norske forbrenningskapasiteten per i dag er allerede ganske lav.

Konkurser og nedleggelse av anlegg vil bety at mer restavfall vil sendes ut av landet, og dermed forsvinner muligheten man har i dag til å utnytte overskuddsvarmen fra forbrenningen. Dette vil gi store konsekvenser for kraftnettet, ettersom denne varmen i praksis da må erstattes av strømbasert oppvarming.

Foruten å svekke forsyningssikkerheten i energisystemet, vil nedleggelser også ramme den lokale avfallsberedskapen. Evnen til å destruere smittefarlig avfall er viktig i krisesituasjoner som under pandemien eller fugleinfluensaen, noe Norge har fersk erfaring med.

Vi anerkjenner og støtter prinsippet om at fossile CO₂-utslipp skal ha en kostnad, noe som også bør gjelde forbrenning av fossil plast som burde vært materialgjenvunnet. Men for at en CO₂-avgifter skal virke, må den føre til faktiske utslippskutt. Regjeringen anerkjenner selv av de anslåtte, svært lave, utslippskuttene fra avgiften er «svært usikre».

For å ivareta norske interesser og samfunnskritisk infrastruktur, så anmoder vi på sterkeste at avgiften primært fjernes Inntil ETS innføres i 2028/2030.

Vi støtter utredningens forslag om å øke de økonomiske insentivene for å få på plass karbonfangst på avfallsforbrenningsanleggene. Det enkleste, billigste og raskeste grepet regjeringen kan gjøre for å starte prosessen med å få på plass karbonfangst er å fjerne avgiften. Da vil vi kunne se et tydeligere bilde av anleggenes egne muligheter til å tilrettelegge for karbonfangst, og videre i hvilken grad det er behov for subsidiering for å få dette på plass.

Med vennlig hilsen

Oda T. Gipling
Fungerende daglig leder